

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
21 maiu st. v.
1 iuniu st. n.

Ese in fiecare duminică.
Redacțiunea :
Strada principala 375 a.

Nr. 21.

ANUL XXV.
1889.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Cértă pentru nimica.

— Comedie într'un act. —

Persónele :

Iorgu, ampioiat, (26 de ani.)
Smaranda, soția lui, (20 de ani.)
Catrina, femeie in casă, (50 de ani.)

Acțiunea se petrece într'un oraș de provincă in ȕilele
nóstre.

(Scena infățișează un salon bine mobilat, cu o ușe la
stânga, o feréstă ce privește pe stradă la dreapta, și
alte doue uși in fund, dintre cari una conduce afară,
er cealaltă comunică cu un iatac. — Mese, scaune,
foteluri, canapele, oglinđi, etc. și o sobă la stânga,
in care la ridicarea cortinei se vede focul pălpând.)

Scena I.

Smaranda și Catrina.

Smaranda.

(Pe o canapea lângă mesă lucrând la o tapițerie.)
Catrino! ia deschide feréstă înc'odată
Și uită-te pe stradă, veđi nu se mai arată?

Catrina.

Pe stradă e de-alungul tăcere ca 'n mormânt,
Nu vėd nici o ființă.

Smaranda.

(Sculându-se neliniștită.)
Pe Dumneđeul sfânt,
Imi vine să iau câmpii!.. Aprópe doue ore,
Și el nu mai sosește!.. Pătit-a ceva óre?
Séu cum de-atăta vreme me face-a-l așteptá?..

Catrina.

De ce, pentru nimica, v'ați intristat așa?
Ve rog, fiți liniștită; pe loc are să vie.
O fi la vr'un prietin, — la club — séu — cine șcie?

Smaranda.

Acum in međ de nópte? Nu înțeleg de loc.

Catrina.

Séu — póte, ceva trébă să fie la mijloc.
Bărbații au afaceri; ei nu pot ca să stee
Lipiți de vatra casei inveci, ca o femeie.

Smaranda.

O, da! Ei au afaceri!.. Și ce le pasă lor
Că noi, ședėnd acasă, ne veștedim de dor,
Privind in a lor cale?..

Catrina.

Când ați cunoșce bine
Pe soțul dumneavóstre, — de-ați fi citit ca mine
In inimă-i, — atuncea mai liniștită-ați fi
Și despre dēnsul astfel nu cred că ați vorbi.
Cum? N'ați băgat de sémă ce suflet nobil are?
Și ce mult ve iubește? cu câtă infocare?

Smaranda.

Da, șciú. Erá o vreme, când dēnsul me iubiá.
Pe-atunci, ah! ce frumoșă vieța imi părea...
De-un timp încóce inse nu înțeleg ce are;
Purtarea lui schimbată cu totul mi se pare.
In loc să stea cu mine, de trebi când a scăpat,
De-acasă el o șterge indată ce-a 'nserat.
'Pe loc me 'ntorc — imi đice și singură me lasá
Și pân' la međul noptii ades nu dá pe-acasă.
Ba ađi chiar međul noptii, privește! a trecut,
Și unde e boerul? ... De-asérá l'ai veđut?..

Catrina.

Și decă intr'o sérá el mai târđiu sosește,
Acésta e dovėdă că nu ve mai iubește?..

Smaranda.

In lunile de miere, pe când el me iubiá,
De ce óre de-acasă o sérá nu lipsiá?...
Ađi... ba la un prietin!.. la club!.. ba intrunire!..
De mine nici că-i pasă!.. Acésta e iubire?

Catrina.

E bine, vreți să rupă ori care legături
Cu lumea? să trăescă ca ursul in păduri?..
De ce sunteți nedréptá?..

Smaranda.

Nedréptá?... Da, se póte!..
Aș vré și eu din pieptu-mi s'alung grigile tóte,
Și mai nepăsátore ca marmora să fiu, —
Când vine, când se duce, să nu vėd, să nu șciú.
Atunci, departe, póte, de chin și de durere,
Aș fi mai fericită... Dar vai nu am putere,
A mea e vina óre, că-atăta il iubesc?
Că făr' de el imi vine să mor, să 'nnebunesc?
Că 'n veci eu nu me satur de dulcile lui șópte
Și-aș vré tot lângă mine să-l vėd și đi și nópte?..
(Privind la ciasornic.)

Dar étá! vremea trece... E timpul de dormit.
Súnt doue ore tocmai și el n'a mai sosit!
Ah!...

(Ese prin fund, pe ușa care conduce in iatac.)

Scena II.

Catrina. (Singură.)

Bieta cuconiță!.. O, de-ar sosi odată
Cuconu Iorgu-acasă, să n'o vîd instristată!
(Ștergîndu-și lacrimile.)

Mi-e milă... I-am fost doică... Par' că-i copila mea...
Eu o nutriam la sinu-mi, când nici trei luni n'avea;
Sub ochii mei crescut-a frumósă ca o flóre.
Me mir de cuconașul, ce-o fi pățit ađi óre?
Căci n'avea obiceiul să 'ntârđie așá,
E bun, să-l pui pe rană, intocmai ca și ea.
O, Dómné! Ce păreche frumósă, potrivită!
Când e și dînsu-acasă, ce viétă fericită!
Vedîndu-i, eu, bêt_rănă... și par că 'ntineresc...
— Dar ce-aud? Pași la scară...

Iorgu. (De afară.)

Brrr! Ce ger muscălesc!

Catrina.

Cuconu Iorgu vine. Me duc să dau de veste
Indată cuconiței... Séu nu!.. mai bine este
Să nu grăesc nimica. Surprinderea va fi
Cu-atáta mai plăcută...

(Mergînd spre ușa din stînga.)

Să intru dar aci.

(Ese.)

Scena III.

*Iorgu și Catrina.**Iorgu.* (Imbrăcat de érnă.)

A! étă-me in fine in cuibul meu, acasă.
In sobă arde focul, și luminări pe mész...
Dar nu zăresc pe nimeni...

(Sunând clopoțelul.)

Catrino, hêi!*Catrina.* (Eșind din stînga.)

Poftiți!

Iorgu. (Scoțîndu-și mînușile și paltonul.)

Smaranda ce mai face?

Catrina. (Dându-i ajutor.)

Of! bine că veniți...

Iorgu.

Ia spune-mi, adormit-a? séu e încă deștéptă?

Catrina.

Coea 'n iatac cu lacrimi de dor ea ve aștéptá.

A stat chiar pán' acuma cu mine-aci lucrând,
Și tot pe dumniavóstre v'avea mereu in gînd.(Iorgu face semn *Catrinei* că póte să plece. *Catrina*
ese.)

Scena IV.

Iorgu (singur.)

Ah, cât sînt de ferice!.. Ei, apoi nu-i mai bine,
In loc de-a trái singur să ai pe lîngă tine
O nevestică blîndă, ce arde de-al teu dor?..
Femea bună 'n casă e cel mai scump odor,
E sóre ce dá viétă; pe când făr' de soție
Și inima și casa și viéta-ți e pustie. —
Te scoli și pleci de-acasă cu dorile ce-apar;
Nu te intrébă nimeni, când ai să te 'ntorci ér,
Te 'ntorci acasă: nimeni nu ese 'n a ta cale,
Spre-a te 'ncălđi cu focul imbrățișerii sale,
Și nu te 'ntrebă nime, de ce-ai intárđiat?
Ce dor ascunđi in suflet? de ce ești intristat?
Te-apasă vr'o durere: o ți ascunsă 'n tine.
Găsești vr'o bucurie: s'o 'mparți nu ai cu cine.

Trăești... pentru ce?... nu șcîi... Muncești,
ca să trăești, —

Și nici o mulțumire in viétă nu găsești.
Ca fluturul sburdalnic te-avênți din flóre 'n flóre,
Și guști, in loc de miere, otrăvi omorítóre...
O astfel de viétă, vai, și eu am trăit...
Dar ađi din umbra nopții la sóre am eșit,
Când viu și intru séra in ést cuib de iubire,
In care ea m'aștéptá, — când ved a ei zimbire:
In giuru-mi strălucește un raiu dumneđeesc,
Uit lumea și 'n viétă nimic nu mai doresc!...
Dar să vedem ce face? Nu-i supératá óre?
Ai dracului prietini!.. De vrei, ori de nu vrei,
Când le-ai căđut pe mână, nu poți să scapi de ei.
Auđi!.. Eu, om cu casă... să stau o 'ntregă sérá
Glumind, riđînd... cu cine? Cu niște — pierde vérá!
(Vré să intre in iatac, dar in ușe se întelnește cu
Smaranda.)

(Va urmá.)

P. Dulfu.

Odă Franței.

Cu a Franței serbătóre să serbeze omenirea,
Ađi pe fruntea tuturorá in floréscá fericirea;
Tótá inima tresalte!
Resăritul și Apusul, mędă-đi și mędă-nópte
Să resune de aceleași cînteci dulci, plăcute șópte
A simfírilor inalte!

Franță, binecuvéntatá fie țera ta din care
Ai scos fíii glorií tale, ce-au aprins pe sfinite-altare
Faele viitorimei;
Binecuvéntat páméntu-ți roș de sângeré dreptáđii
Ș-aí teu nume printre secolí inaintea đeitáței
Ș-inaintea omenimei!

Tu ai seménat seménța d'adevér și de dreptate
Și cu sângeré-ți zidit-ai templu-eterne de libertate;
Glasul teu este-o frăție;
Al teu nobil braț d'aramá este scutul neputinței,
Este trăsnetul dreptáđii, este-azilul suferinței,
E ceréscá 'mpéráție!

Te salut, ostaș eroic tu al taberei divine,
Care sémeni cu cuvéntul profețiile creștine
Și le intrupezi cu ferul;
Mirabeau, ce scoți din gurá-ți a poporului strigare;
Ori Danton ce porți pe umér sórta-a sute de popóre,
Precum Atlas purtá cerul!

Ve salut, gigantici umbre ce deschideți porți de raiuri
Ș-arátáți priverei nóstre mii de ani visate plaiuri
Pe-a gándirilor páménturi;
Scuturánd din intunec zidurile-anticitáței,
Voi le spulberáți și puneți temelía libertáței
Pe-a lor jalnice morménturi.

Franță, glasu-ți resunat-a peste marginele lumii;
Vuesc valuri de noróde și se scólá lumi de mumii
Deștéptate d'al teu sóre;
Véd, prin umbra nopții duse, cum se 'nalță-o dulce-aúrorá
Și la mână ta intinsá îți intinde-o mână scrá
Omenirea zimbítóre!

G. G. Murnu.

Pacea dela Pozarevac (Passarowitz.)

(1718.)

(Incheiare.)

Dar neastemperata emigrațiune nu se mulțumi numai cu întreținerea agitațiunii, ea alese și o deputațiune, căreia incredințându-i pretențiunile sale, o însărcină să le supue la cunoștința prințului Eugeniu. Cererile în număr de 3 se cuprind în scrisoarea din 23 septembrie a deputațiunii și în alta tot cu aceeaș dată, a boerilor refugiațiși sunt:

1) O garnisonă nemțescă, care să ocupe totă țera de-a lungul Dunărei până la Brăila.

2) Ținerea făgăduinței cu privire la numirea lui Cantacuzino, în care țera va recunoșce și va saluta pe Domnul seu național și pe vasalul Austriei.

3) Înălțurarea și tragerea la răspundere a lui Ienachi, care le eră periculos.

Față cu aceste dorințe impestive ale boerilor, prințul Eugeniu trebuia să fie precaut. Am vedut că interesul, la care îl făcuse atent și Stainville, eră cu mult mai mare și de aceea nu ne mirăm când vedem pe Eugeniu răspundend în 29 septembrie cu bună voință, că trebuie să se aștepte rezultatul războiului și puterea împregiurărilor, ca să nu se ingreuize și mai mult poporul.

Tot în acea zi Eugeniu răspundea și lui Mavrocordat la o scrisoară de mai înainte și aruncând vina războiului pe Pörtă, care a violat tractatul de pace dela Carlovăț, îl asigură că va cruța Muntenia și că Austria e dispusă a acordă protecțiunea imperială tuturora. Din acesta se vede și intențiunea Austriei pentru pace.¹⁾

Turcia ostenită și sleită de forțe cu conducerea unui război atât de nefericit, gândia serios la pace, cel puțin în Constantinopole se simția o înclinare deosebită spre acesta. Primele încercări pentru mijlocirea tratativilor păcei porniră dela Ienachi Mavrocordat, care într'o scrisoară dela finele lui maiu 1718 oferia serviciile sale.²⁾

Dar speranța într'un succes mai mare în război rețină pe Pörtă dela pacea, a cărei jertfă eră să fie.

Schimbarea intențiunilor Porței eră dictată de evenimentele, cari se agitau în Europa și de atmosfera diplomatică, în care respiră cabinetul dela Constantinopole. Intrigile marchisului de Bonnac, care indemnă pe Pörtă, ca și predecesorul seu Desalleurs să se servescă de Rákoczy, căruia să-i dea mijloce la îndemână, ca astfel să pue la mișcare totă Ungaria în contra împăratului — de și cauza rebelilor eră fără nădejde perdută prin victoriile lui Eugeniu, — acestea erau agitațiuni, cari incurgiau pe slăbita Turcie.

De acea ea începe pregătirile și desfășură o rezistență desperată la apărarea Belgradului, care eră și centrul operațiunilor austriace. La 16 august începă atacul, care fu scurt, dar înversunat. Turcii biruiți lăsară 13,000 morți și 5,000 prinși, er imperialii 2,000 morți și 4,000 răniți.

Zinkeisen susține că, Stainville, ca să-ș resbune înfrângerea suferită în anul trecut, întreprinse o expedițiune în Moldova, arse și pustii țera până la Iași și constrinse pe Domn la un tribut de 50 pungi. »Tot asemenea fu supus și prințul Munteniei la un tribut de 120 pungi.« Acastă aserțiune ni se pare neinte-meiată, pentru că inteligentul Ienachi Mavrocordat,

prevădend lucrurile, avusese grigia să inchee de bună voie concordatul cu Stainville, despre care am amintit.

Prințul Eugeniu putea impune acum, stăpân pe situațiune, ca conditio sine qua non a păcei faimosul »uti possidetis« și stăruia ca pacea să se facă numai în unire cu Signoria de Veneția. Nu numai că ținea morțiș la acesta, dar într'o scrisoară din 15 februarie 1718 pretindea, pentru despăgubirea costisitorului război, pe care l'a susținut pentru aliați »et pour garantir les frontieres de la Chrétienté,« întreaga Bosnia, Sërbia, Valachia și Moldova.

Activitatea desfășurată de comitele Colyer al Olandei și Sir Worthly Montague al Angliei, spriginit de spirituala sa soție, nu putea liniști pe sultanul, care respunse la aceste pretențiuni, că mai bine își pune în joc corôna și tronul seu, decât să incheie o pace de vecinică rușine pentru domnia sa.

Tocmai atunci abatele Alberoni, ministrul lui Filip V al Spaniei și vrăjmașul neimpăcat al Austriei, păși cu pretențiunile sale în privința posesiunilor spaniole din Italia, amenințând pe împăratul cu alianța cu Turcia și cu Rákoczy.¹⁾ Momentul acesta fu favorabil pentru Pörtă și făcu pe Austria să-și retragă pretențiunile sale enorme și după energicele stăruințe ale mijlocitorilor, se admise ca fundament al păcei numai »uti possidetis«

Remânea să se invoiescă asupra locului congresului și după mai multe note schimbate între cele doue cabinete se alese terenul neutral Pozarevac în Serbia, aprôpe de Dunăre. Aci veniră Silihdarul Ibrahim, Colyer și Mavrocordat din partea Turciei; er din partea Austriei comitele Virmond și residentul Michail Talmann.²⁾

E drept că decă se datoră cuiva începerea tratativilor de pace, apoi se datoră fără îndoielă activului I. Mavrocordat. Prin o corespundență îndelung repetată cu curtea de Viena și cu Adrianopolul, înduplecă pe Pörtă cu o oră mai de vreme la incheerea păcei. Credându-se cu ôrecare greutate pe lângă Austria, a cărei situațiune în politica europeană o cunoșcea destul de bine, încercă un espedient fôrte puțin costisitor pentru redobândirea celor cinci frumoșe districte ale Olteniei. Și pentru acesta în 4 ianuarie 1718 scrise consulului olandez dela Viena, Hammel Bruyninx, prin intermediul lui Colyer, ca să mijlocescă pe lângă Eugeniu, ca în schimbul unei sume de bani punctual plătite, trupele austriace să părăsescă întreg teritorul Olteniei, er el la congres drept recunoștință își va pune tot zelul pentru interesele împăratului.³⁾

Ca o lovitură de trăsnet fu pentru Mavrocordat, care așteptă cu nădejde cumpărarea acestei favori, când audi în congres pe imperiali, dând o aplicațiune așa de intinsă lui »uti possidetis«, încât reveniau erăș la primele pretențiuni, cerend redobândirea închipuitelor drepturi de odiniôră cu privire la corôna unгурescă și anecsarea țărilor, din cari ea se compunea, vizând prin acesta Sërbia și întregă Valachia.

Nu lipsiau nici agitațiunile boerilor refugiați, căci pe când cabinetul de Viena se siliă pe cale diplomatică a pretinde teritorul Valach, emigrația muntենă aprinsă de ură contra fraților Mavrocordat, așteptă parte în Râmnic, parte în Transilvania și atrasă de nădejdea unui viitor mai bun, venia în ajutorul Austriei.

O deputațiune de 3 membri, compusă din predicatorul curții Ioan Avram — acela, care vestise pe

¹⁾ Zinkeisen, op. cit. pag. 551 et sqq Hurmuzaki Docum. p. 207.

²⁾ Hurm. Fragmente. IV, p. 136.

³⁾ Ibid. pag. 149.

¹⁾ Hurm. Docum. VI, p. 191, 192, 197, 198, 201, 202.

²⁾ Hurm. Fragmente IV, p. 130.

Golăscu și Vel Vistierul Ilie Știrbei, formulă un memoriu de cererile emigraților.

Găsim în colecțiunea de documente Hurmuzaki¹⁾, două memorii din iunie 1718 ale deputațiunii boerilor, în cari se rogă de Carol VI să se stipuleze în tractatul de pace condițiuni favoritoare pentru Muntenia.

Dintre aceste patru dorinți, două erau cu totul noue.

Indemnau pe Austria și decă s'ar mai continuă războiul, or s'ar încheie pace, să anecheză întreaga Valachie la corónă imperială, și laudând însușirile și sentimentele frumoase ale lui G. Cantacuzen, îl propuneau pentru tronul Munteniei.

Celelalte două cereri nouă erau :

1) Să se acorde totă libertatea, demnități, legi, privilegii și prerogative ale țerei, să se statueze demnitatea Domnului, clerului și particulaților și orice inovațiune politică, militară și economică să se facă numai cu convocarea și deliberarea tuturor stărilor țerei.

2) Decă Muntenia va rămâne tot sub Turci, Austria ca protectore să stipuleze patru condițiuni favoritoare în tractatul de pace, între cari eră și aceea ca Pórta să nu mai numescă Domn străin și să se îngăduie boerilor, cari vor voi, a se întorče în țeră și în ori ce cas a îngriji de averile și pământurile lor, fie într'o parte, fie în cealaltă a Oltului.

Sgomote de tot felul se respândiseră în țeră de cei interesați de mersul tratativelor păcei; între altele temerea că Austria va trebui să cedeze Turciei întreaga Valachie, adică și cele 5 districte Oltene, descuragiară pe boerii refugiați în Oltenia, cari în frunte cu episcopul Damaschin al Râmnicului, adresază în 19 iulie 1718 o scrisore prințului Eugeniu, în care după ce-l incredințeză de sentimentele lor, îi spun că decă s'ar întemplă una ca acésta »atunci noi nu șcim nici unde să ne refugiem, în cotro să ne întorcem, căci vrăjmașii ne vor face să perim împreună cu bisericile noastre.« Indemnau pe Austria să anecheză măcar cele 5 districte și se obligau a implini Turcilor suma, pe care o cer.²⁾

Eugeniu, ca de obicei, pentru a menține fidelitatea lor, îi asigură de protecțiunea imperială, când timpul și impregiurările vor permite.

În aceste complicațiuni Mavrocordat pe de o parte în lemnă pe Turci să nu mai cedeze nimic din Valachia, ér pe de alta, cređend că va puté intra în grațiile curții imperiale, trimitea lui Stainville 7 pungi de bani ca aocompt din convenția făcută, spunéndu-i că în curénd îi va mai oferí încă o sumă de 200 pungi, pe care, ce e drept, patriotismul netăgăduiu al Românilor o implini îndată.³⁾

Turcii refusau condițiunile puse de Austriaci adăogând că, chiar pretinsa ocupațiune a celor 5 districte valache, nu este o ocupațiune completă, ci o ocupațiune militară neînsemnată. Stăruințele lui Bruyninx la Viena și înțelepțesca conducere a afacerilor de cătră Mavrocordat pe lângă ambele părți, căldurile cele mari de véră, cari impedicau strângerea proviantului trupelor nemțești și situațiunea Europei, apoi miseria cea mare în care se află țera și despre care spune Șincai că »în acea véră eră în țeră fórte mare secetă și nicăieri s'au făcut bucate și au fost mare fómete nu numai în țeră, ci și în București, cât în tóte diminețile se aflau pe uliți ómeni morți

¹⁾ Hurm, Docum. vol. VI, pag. 230 și 232.

²⁾ Hurm Docum. VI, pag. 236.

³⁾ Hurm. ibid p. 212.

cheiată pe 24 ani în ziua de 21 iulie 1718.

Stabilirea granițelor formă obiectul de căpetenie a acestui tractat și din 20 de articole, 7 sânt consacrate acestui obiect.

În basa art. I al acestui tractat cele 5 districte Oltene numite și Valachia mică, mărginite de Olt, se cedau Majestății Sacre Cesaree Romane împăratului Austriei, împreună cu locurile și întăririle Temișorei, pe considerațiunea fundamentului păcei »uti possidetis«, asemenea și ripa Dunărei dela vėrsarea Oltului până la vėrsarea Timocului în ea. Pentru trebuințele locuitorilor, precum pescărit, etc. Oltul să fie comun și fiind că în timp de război, unii boerii séu alții de condițiune mai mică s'au refugiat din Valachia otomană în părțile împăratului, aceia să se întorcă pe la casele lor.

Art. XII mai puțin interesant conține dispozițiuni pentru schimbarea prinșilor. Se stipulă ca toți prinșii dela data acestui tractat de pace să dobândescă libertate în restimp de 61 zile. Nicolae Scarlati voevod se schimbă cu cei doi baroni Stein și Petrasch închiși la Constantinople, cari în interval de 31 zile trebuiau să fie puși în libertate pe teritorul Valachiei.

Celelalte articole erau privitoare la creștinii din locurile sante ale Ierusalimului, la alungarea partizanilor lui Rákoczy din imperiul Otoman, etc.²⁾

La 27 iulie fu semnat și un tractat de comerț între Pórta și Austria; prin acesta Austria își asigură și comerțul pe Marea-Nėgră.

Afacerea granițelor se mai amână cam până în anul viitor, se îndeplini înse fără vre o greutate. Câteva diferende ridicate în privința mai multor insule ale Oltului furé aplanate în cele din urmă prin o scrisore a Marelui vizir cătră prințul Eugeniu.²⁾ Din aceste insule erau două mai de căpetenie, una Islos (Islaz) în fața Vidinului și alta Romanăți formată de Olt.³⁾

Am arătat momentele cele mai însemnate ale acestui război purtat de Austria cu un succes surprinđător, al cărui urmări înse n'au fost atât de stră-

¹⁾ Șincai, op. cit, III. Ediț. II. pag. 405.

²⁾ Art. I. Provinciarum Moldavia et Valachia partim Poniae et partim Transilvaniae limitibus conterminae interjacentibus, ut ab antiquo, montibus distinguantur et separentur, it ut ab omni parti antiquorum confinium termini observentur nullaque in his nec ultra nec citro fiat mutatio, et cum partes Valachiae cis Alutam fluvium sitae cum locis et munimentis Temesvarini in potestate et possessione S. C. Rom. Imp. Majestatis sunt, juxta acceptatum fundamentum pacis »uti possidetis« in ejusdem dominio et potestate maneant, ita, ut praedicti fluvii ripa Orientalis ad ottomanicorum imperium, ripa vero occidentalis ad Romanum pertineat. E Transylvania elabens fluvius Aluta usque ad locum ubi in Danubium exoneratur inde vero juxta ripas Danubii fluvii versus Orsovam usque ad locum, e cujus regione Timock fluvius in Danubium influit, constituantur confinia atque, ut ante haec circa fluvium Marusinum observatum fuerat. Aluta quoad potantotem pecorum et piscationis aliasque ejusmodi perquam necessarias utilitates utriusque partis subditis communis sit. Et cum nonnulli Boiari alique minoris conditionis ex Vallachia Ottomanica tempore belli ad partes Romano Caesareas se seceperint, ii vigore hujus pacis ad pristinos lares revertere et ibi commorando ad instar aliorum habitationibus, bonis et terris suis pacifice frui poterunt.

Art. XII . . . . .

. . . . . cuncti optivi a dato hujus pacis tractatus ab utraque parte intra dies 61 libertatem adsequantur. peculiariter cum in partibus Transilvaniae captivitate detineantur, Nicolaus Scarlati voivoda ac filii ejus denique domestici contra liberos barones Stein et Petrasch, cum penes eos Christianopoli in 7 turribus existentibus hominibus permutati sint, quare et ii a dato hujus pacis tractatus intra dies 31 in confinis Valachiae invicem permutentur et eliberentur.

²⁾ J. de Hammer, »Histoire de l'Empire Ottoman depuis son origine, jusqu'à nos jours.« Tom. XIV. pag. 1—11,

³⁾ Hurmuz. Docum. VI, pag. 264.

MITUTICA.

lucite pe cât aștepta cabinetul de Viena. Principatele Dunărene pe cari Majestatea Sa catolică voia să le adauge ca o piatră prețioasă la corónă sa, încărcată peste măsură de atâtea podobe străine, aceste mă-nose țeri importante și politiceșce și economiceșce, scăpau pentru totdeuna din mâinile sale. Totuș cea mai roditoare parte a regiunii Munteniei, a treia parte, ca întindere, din teritorul seu, Oltenia, trecea, pentru 21 de ani, sub scutul casei Austriace, care o numi Kaiserliche séu Oesterreichische Wallachey (Valachia imperială séu Austriacă.)

O. Lugoșianu.

Câte ceva — in prosă.

— Din »Musikalische Bauernsprüche« — de Fr. Wieck. —

Fără pretențiune de a trece ca mare — séu decă voiti ca: »grățioasă« scriitoare de musică — spre a căde imediat și fără speranță de mântuire, sub péna unui grozav critic dintr'o tuță undeva — adresez următoarele cugetări, pe româneșce, acelor pianști și pianiste — musicali in general — cari de și avënd talent vedit pentru musică, de multe ori, parte prin neglijență individuală... înăscută, parte ce e ceva mai curios — primind: prin tradițiune, o nepăsare, o aversiune chiar cătră tot ce e mai serios și tot ce se numeșce adăncire in vre-o artă — avënd in plus: tôte mijlocele și tot timpul la dispoziție — și totuș nu-ș cultivéză talentul.

Domnișora — singură ori împreună cu o amică séu o suriöră, intr'o soirea se aședă la pian, provocată prin cuvintele: — »am auđit că sünțeți o artistă pe forte-pian« — și ea fiind deja sigură că așa este — și punëndu-și acum forță indoită, gesticulând in stânga și in dreapta, resuflând din greu și perđendu-ș respirația, numărând cu voce tare — și muncind astfel, după un slert de cias crede că a făcut un lucru mare decă a cântat singură ori — »à quatre mains« — o uvertură din »Boccaccio« séu din »Grossherzogin v. Gerolstein.«

Tinerul — tinerimea numită »elegantă«, — bărbați pudrați — (!) da pudrați pe fețe, — civili și militari — bătënd podurile in lung și in lat — din »obicei« — și ca să nu-l ia in ris amicii că e »fricos« decă n'ar face ca ceilalți — fieséză și el in mod mai mult séu mai puțin demn — secsul frumos pe care-l întelneșce — și aducëndu-ș aminte, intr'un moment binecuvântat că șcie d. e. și el cântă la pian — de braț cu un amic séu un frate — mai dă și pe la editorul de musicalii noue care e tocmai in drum pe aceeaș stradă; intră și cer să li se arete ce a apărut mai nou. Și vai de editori, decă piesa nouă ce a arătat-o vizitatorilor va fi cumva scrisă in *Do diez minor* — cu patru — și: 4 diezuri la cheie! — Editorul va fi silit să deie înderēt piesa autorului și autorul, compositorul, va fi silit să o prefacă, intr'o gamă — séu *La minor* decă e piesă duiösă, tristă, melancolică — séu mai sus *Re minor* — care e numai cu un Be moll — pentru că o piesă cu »patru diezuri« se citeșce pré greu!

In salóne la »soirée musicale« cu toții toți »musicali« — in pause — nu vorbesc decăt de celebritățile, persónele cari fac musica și de afacerile lor intime, picante, după cum — și mai puțin și cu mai puțină pricepere se vorbeșce de musică ênsăși. Musica mai seriösă, mai de valóre, e pusă la o parte, ori ca ceva: »pré greu de — dechiffrať. — ori ca: »vechitură.« — Gingașele creațiuni de: Scarlatti, Clementi, Haydn, Mozart, Field și alții — sünť ignorate ca copilării, lucruri bagatele »insignifiante«, —

ér compozițiunile de: Chopin, Brahms, Rubinstein, Mendelsohn, Bach și titanul creator de armonii până acum neintrecut Beethoven, căruia și Liszt, regele variațiunilor pe pian, i-a păstrat până la mörte o admiratiune perfectă și un profund respect — aceste creațiuni, decă și sünť cântate — pentru că totuș e »la modă« să cânti mai cu sémă Liszt și Beethoven — — apoi sünť executate, mutilate, maltratate cu o totală lipsă de conșciințiositate și respect, intr'un mod barbar — de să ferescă Dđeu, — de fugit in lume!

In anii 60—70, eră förte la modă a se numi cineva: »elev séu elevă a lui Liszt.«

Cu tôte astea, Liszt, genialul și neastempăratul artist și concertant și scriitor și galant și elegant și amuzant »causeur« eră bun profesor numai pentru elevii și elevele intr'adevăr talentați, cari-ș luau arta in serios și venind la el își aveau studiile musicale aprópe terminate, — acestora Liszt, numai pe ici pe colea le mai da câte-o îndrumare mult folositoare și le inspirá câte o idee — care in nemijlocirea ei directă — asupra auditorului, își avea farmecul binefăcător. Ca diriginte de orchestru, Liszt — la câte una din mărețele simphonii de Beethoven — de câte ori nu-ș uitá bagheta de diriginte in mână — ascultând: visător, estasiat, răpit — dus pe valurile polyphone ale armoniilor grandioșe, când apoi musicanții din orchestru ce-l conducea el, decă nu se conduceau ei de ei bine — puteau, din partea lui Liszt — să producă pe instrumentele lor colosale disarmonii!

Dintre mai mulți alți erudiți profesori, germani de musică, imi pare a fi un bun profesor, cu praca și cu vederile sale — Fr. Wieck, — care este părintele Clarei Schumann — pré cunoscută și apreciată artistă pentru jocul ei de pian. Wieck este profesorul care, pe lângă focul sacru pentru arta sa, are și răbdarea necesară care face pe profesorul bun: el șcie și ce va să dică a vedé un succes la elevi, după o muncă conșciințioșă și îndelungată din partea sa, — și șcie și ce vor să dică: o sémă de elevi încăpăținați, înderētnici, nepăsători, reutácioși chiar pe de-o parte — ér pe de-altă parte: amestecul și a protectorilor — cari se cred in drept a face profesorului dđile amare pentru că — il plătesc! in fond inse atât de mult se pricep la musică și instruare in musică — ca și orbul la culori, — și astfel Wieck, in espectorațiunile sale drastic-comice, dar sánetóse — cari sünť rezultatul unei esperințe îndelungate, mai totdeuna șcie să nimerescă adevêrul.

Observările sale, rimate și nerimate, cari din parte-mi le-aș recomandá mai cu sémă atențiunei lumii tinere peste tot, care e dotată dela natură cu talent pentru artă, dar neavënd încă destulă tãrie proprie de a se puté desbará de superficialitate, de nepăsare, de niște obiceiuri contractate prin tradițiune, rele și urite, cultivéză o artă mai mult dibuind, avënd priceperea pentru ea încă pré puțin cristalizată — aceste observări aphorisme — Wieck le adresezá fiicei sale și dđice:

*

— Fără educațiune proprie — din partea elevilor, invêțatorul lãngeđeșce. El apucá și ține bine de undiță — dar nici un peșce nu se prinde de ea.

In o luptă continuă cu prejudicii, unde förte a rare ori poți ajunge la victorie — cine póte persistá mult timp? — Unde te întorci, te lovești in córne de bou.

Fapte voi să vedđ, fapte, — nu sunet gol de cuvinte. Cu aceste arta reu va fi servită, cuvintele sünť ieftine pretutindenii.

Ale mele »Bauernsprüche« — sînt ordinare, grosolane, — sînt »Bauer« de — sătén și săténul vré întotdeauna adevărul, care arare-ori e dulce — mai întotdeauna acru, — dar că fructele sale sînt cele mai frumoase — asta ne-o spune: istoria artei.

Intrebare: Papa! — Poesia lui Chopin și a lui Schumann cum să o cânt? — cum? — Răspuns: întrebă-ți inima și mai adaugă-i și ceva durere! durerea inse să fie adevărată, caricatură nu voiesc, — este tot ce nu-mi pace. Decât să ascult o maltratare a notelor și o miolăitură mută aprôpe, fără rhytm și măsură — mai bine, pe țărănsce. me apuc și taiu lemne.

Ca la ori care învățatură, așa și la musică: ascultă, cugetă și invetă. — Decă ț-ai ales cultura de scop și-ți lipsește credința în trénsa — stăi locului totă viața. — Primește ce e bun și se cuvine în 5 minute decă se pôte, ér nu după 5 ani — ori și mai târziu. Câte o mie de ani ai voi tu să ajungi să trăiești, ca să ajungi a te presintă ca om ăminte?

La un cântec mai lung, mai mare, incepe me-nagiându-ți vocea, — »piano« la început — ca să poți ajunge și un „crescendo“ — și mai apoi și punctul de culminațiune cu »ff.«

Tot așa și la clavier — decă vrei să me ascuți.

Unui artist un „Bauernspruch«. — Ție artistule ce grobianitate să-ți spui? — la tine totul e egalizat, ciselat, — eu numai prostia o grobianizez — și acésta se recer ômeni într'adevăr proști.

Odinióră, cântăreții cântau 40 de ani — și vocea le remănea tot frumoasă și curată. Și acum — ah! deja după 40 de săptămâni — pretutindenii ea ezdrobită.

Prostia adevărată trebuiește bătută; acésta este sôrtea frumoșului pe pămënt. Căci bou adevărat tot bou remănea.

Arta cântării cea adevărată, cântarea: castă, nobilă, moderată, fărmeacătoare, care este o binecuvântare pentru vocea umană, are de scop să procure omului o mulțumire spirituală armonică și să-i desvolte simțul pentru frumos și să se perpetueze astfel în inima omului simțitor, ca o dulce amintire; un mod de a cântă: afectat, prefăcut, permițendu-ș escedări brusce, banalități esteriore, avide după un efect estraordinar, desconsiderând și vocea și sănătatea — tot numai dorind a a spéria, a irită, a surprinde — acest mod de a cântă, fie din gură fie pe un instrument — nu va avé nici odată decât un succes momentan. Nimic durabil pentru suflet.

Sërman spion de tonuri ce sînt eu! — Ce fel de elevi am descoperit? — ori talente lenșe, cari fără ostenelă ar voi să invețe ceva — ori lipsiți de talente, cari altfel ar fi silitori și stăruitori; ori de aceia cari au voce și n'au auz bun — ori de aceia cari avënd auz bun n'au voce; — ori de aceia cărora li-e rușine a șci ceva — ori ér de aceia cari, de îndrăzneți destul de îndrăzneți ar fi — dar nu șciu nimic — ori ér de aceia cari ar fi avënd și adevărata vocațiune, decă n'ar fi pré bêtrâni și bêtrâne, stricați și stricate deja; — ori în sfârșit elevi de aceia cari, spre spaima cea mai mare a învățatorului cu arta sa dubioasă în mijlocul studiilor așa deodată, fără de veste, sînt răniți de mórte de săgețile ascuțite a lui Cupidone — și din acea oră începënd, sînt incapabili de a mai scóte un ton, — pentru că — a se însurá și a se măritá — li se pare mai ușor decât a invetá la: canto. — Mai sînt apoi: părinți, mătuse, unchi, tutori, reclamisti de tot felul — cari ér ca elevul séu eleva, numai decât, să se și arete, să hrileze cu o piese de bravură: »invetată decă se pôte — după metoda cea mai nouă — de noiță« — și unde pui pe aceia: cari ar voi să plătésca pe un profesor dar n'au cu ce! — alții éră cari ar puté, ar avé, dar nu voesc să-l plătésca. Ei, — și apoi eleve

anemice ori ingrate, ori și una și alta într'o persónă — sînt mai tóte. Ér unde se nimerește câte odată ca o elevă să intrunescă tóte condițiunile — și ar mai avé pe lângă aceea și o față curățică, o figură drăguță — aș! vine mórtea: critica malițioasă și distrugătoare, o omóre: ori sfășindu-o fără milă — ori reticându-o, ignorându-o cu deseversire. — Acésta ar fi școlă de musică ađi.

Fără fantasie și cugetare seriósă — nimic se ajunge. Arta e veselă — dar fină și seriósă are să-ți fie stăruința.

Ce fel? — în loc de a vorbi: a tăce și a cugeta? d'apoi că asta ne-ar indemná la raționare, — și cum tocmai raționarea nu ne place — o vom evita întocmai ca și tăcerea.

A șci din multe lucruri câte puțin — nu etocmai greu, — dar a șci despre puțin mult și bine, acésta mai mult valorează.

Fără pietate și energie — arta nu progresază; nici nu ve mai dați ostenelă, sînteți făcute — pentru a împleți ciorapi.

Decă nicăiri, la nici un pasagiu al piesei ce o inveni tu te poți opri cu iubire și devotament, inzădar vei încercá tu musele să-ți vie intru ajutor.

Repede, vioiu și totuș cu liniște. — După acordul final, instrumentul să nu mai resune. Chiar și în »presto« și »prestissimo« artistul are să fie stăpân și pe sine și pe instrument. »Interim aliquid fit« — să ve diceți în totă viața; și în momentele cele mai pătimate veți avé, dicédu-ve așa, la indemână liniștea necesară.

Pianul și vocea întotdeauna să vi-o păstrați curată — ori ve lăsați de musică cu deseversire; o casă lipsită de basă solidă — nu meritá a fi zidită.

Primul paragraf de lege în artă este: tehnica ca mijloc, — când tehnica e luată drept scop — arta e pierdută.

Piano, piano!

Trebuie să cântăm tare ca să parvenim a mișcă pe ascultător!

Quod non! — trebuie să șciți să-l mișcați și cu »piano« — de vreți să fiți numiți: »artiști« și »artiste.«

*

De astă-dată me opresc cu aphorismele lui Wieck aici, — rezervându-mi — când timpul îmi va mai permite — a reveni la acest loc, mai presintând unele și altele cu privire la: jocul de pian și canto. — Și ca incheiere și ceva despre cum se face musica românescă.

Cine n'a auzit câte pe un maestru de pian ori de vióră străin, cântând piese românești? — Cu multă desteritate, cu un tact și o precisiune militară — ca să dic așa, arătându-ș totă bravura de care eră capabil, desvoltând inaintea auditorului întreg al seu »Brillant Feuerwerk« de variațiuni de care dispunea — și pe ascultător, pe ascultătorul românesc totuș lăsându-l rece.

Mai întei, și înainte de tóte, e necesar ca artistul care cântă piese românești — să simță românește — altfel nu merge! — A doua: melodiile românești, din firea lor, și mai cu sémă cele duióse, dulci, cari-ți vorbesc la inimă — nu suferá a fi estropiate printr'o încărcare de variațiuni pe lângă densele — la din contră își pierd tot caracterul de cântec românesc. Melodia românescă, singuratică, nudă, fărmeacătoare — remănea ca Venus cea născută din spumele mării, lăsând în urmă-și fluctuațiunile orchestrei sgomotoșe; — simplicitatea e tot farmecul ei răpitor — și mai sus: i se potrivește o acompaniare, dar fórte discretă, ori pe un pian, ori pe un alt instrument.

Dela București.

Iuliu I. Roșca. Sculptorul Valdubea. Esposiția pictorului Stefanescu. Palatul Ateneului Român. Pictorii: Mirea, Voinescu, Grigorescu, Stancescu, Henția, Emilia Mureșan-Popovici; sculptorii Valdubea și Georgescu. C. Esarcu. Teatrul Național.

Prietenul Iuliu I. Roșca, cel ce de-atâte ori a întretinut în locul acesta pe cetitorii noștri despre evenimentele literare și artistice din capitala României, este unul din aceia pe cari mai înteu îi cercețez când me duc la București. Promptitudinea cu care a răspuns la cererea mea d'a intra în șirul colaboratorilor acestei foi, zelul neobicit pe malurile Dimboviței, cu care s'a achitat de cuvântul dat, multele servicii ce a făcut »Familiei«, m'au îndatorat atât de mult, l'a legat atât de strâns de foia acesta, încât îl consideram amic intim fără să ne fi cunoscut personal; ér de când i-am făcut cunoștința, afecțiunea acesta s'a întărit și mai mult.

Densul a început să lucreze de-odată pe mai multe terenuri literare. A scris poezii, romane și romanuri, studii și conferențe literare, cronice artistice, piese și altele. Din aceste inse, mai cu semnă în cele din urmă a izbutit. Cronicele sale, pe cari cetitorii noștri le cunosc bine, sânt la înălțimea scrierilor de primul rang în genul acesta. O piesă a sa a fost premiată de Teatrul Național. alta de către Academia Română. Dacă direcțiunea Teatrului Național din București ar fi fost și ea la acea înălțime, ce s'ar fi putut așteptă, ar fi trebuit să spriginescă un astfel de talent, care promitea mult. Prin alte țeri așa se face. Pe acolo decât se ivește undeva vr'o putere nouă, direcțiunea teatrului numai decât i ofere spriginul; la București n'a sosit încă epoca acesta, aici domnesc încă și acuma numai interesele personale și materiale în alianță cu intrigele de culisse. Astfel piesa premiată de teatru, »Fata dela Cozia«, a fost jucată numai de doué ori; ér cea premiată de Academie, »Lăpușnean vodă«, în Teatrul Național nu s'a jucat de fel. În locul acestora inse s'a dat o mulțime de secaturi, traduse și localisate de ómenii dela teatru, cari apoi au instrăinat cu deseversire publicul dela prima scenă română. Dacă Roșca ér spriginut în măsura talentului seu, de atunci ar fi scris și alte piese, de sigur tot mai perfecte; dar astfel a acățat lira în cuiu, ca mulți alții.

În alte țeri, unde pretențiunile față de un teatru care se numește »național« sânt bine ficșate, unde opiniunea publică petrece cu atențiune critică conducerea unui astfel de institut, asemenea direcțiune teatrală n'ar puté să existe nici douézeci și patru de ore, căci protestul diaristice l'ar doborî!... Dar presa din București!...

Intrând la prietenul Roșca, găsiu la densul pe sculptorul Valdubea. Nici numele acesta nu-i nou în »Familia.« Dl Valdubea este un tiner sculptor român, care ș-a făcut studiile în Roma și la Paris și despre care scrisesem și noi în foia acesta mai de multe ori. Opera sa de frunte este »Mihail Nebunul«, care a fost distinsă și în esposiția »Salonul« din Paris. »Mihail Nebunul, scrie De la Vrancea în o dare de semnă din »Revista Nouă«, e prima operă însemnată în sculptura noastră. Dela acesta operă începe sculptura românescă. Ceea ce este Eminescu în poezie, Valdubea, cu acesta operă, este în sculptură. În Mihail Nebunul veđi forță, știință și entusias. Poema durerii într'un bloc de gips. Și cu toate acestea simțul

artistic a oprit, la timp, mâna lui Valdubea, ca să nu esagereze revolta mușchilor. Închipuiți-ve un nebun care se opintescé să-și rupă funia ce-i légă mâinile vigurose și inchipuiți-ve că în fața lui nu simțiți repulsiunea care ne alungă pururea din fața acestui desastru al creerului omenesc. Din contră, noi iubim pe acest nefericit, căci ne storce lacrămile fără a ne inspira orórea. Cu tot zbuciumul, cu totă privirea lui desperată, cu totă zgărcirea degetelor dela picioare, noi iubim pe acest tip al nefericirii și am fi gata să-i deslegăm mâinile, chiar cu riscul d'a ne strînge de gât când ar scăpă din funii. Aci este minunea artei care ne face să simpatism chiar cu monstri umani. Nebunia este fenomenul psicho-patologic cel mai repulsiv, și cu toate acestea cu toții adorăm pe Ofelia și nu cred că va fi român care să nu se mândrescă cu Michail Nebunul. <

Ceea ce mai ridică talentul seu, este modestia cu care și se înfășosează în șirul conversației. Un fenomen rar acesta — între »artiștii« noștri, cari toți se cred semiđei și nu admit nici o critică, ci numai elogiuri umflate...

Și toți trei ne duserăm să vedem o esposiție de tablouri a pictorului Stefanescu. Acesta ér instalată în sala dela biserica Stavropoleos, énsaș un monument de artă, care inse se prăpădesce.

Artistul ne primi afabil și énsuș ne fu conducătorul, esplicându-ne și ideile ce represintau unele tablouri simbolice. Peisagiuri, portrete și fructe ni se oferiau vederii. Erau vr'o șeseđeci, mai toțe menite pentru salóne mai mici; numai unul, care înfășosează renviarea României, ér d'o mărime colosală, dar acesta nu fu încă terminat.

Artistul ne vorbi cu mai mare entusias. despre tablourile sale simbolice. Acele toate personifică câte o idee politică, relativă la istoria mai nouă a României, probă că autorul este înflăcarat nationalist. Ér despre tablourile cu fructe abia đicea o vorbă doué. Nici nu trebuia, căci aceste se laudau ele pe sine énsese, pe când acelea cu totă esplicățiunea nu făceau efectul dorit.

Stefanescu este un bun pictor de fructe. Tablourile sale de acest gen au farmecul naturalității. Pómele sale, ca compoziție și ca colorit, de o potrivă ating nivelul perfecțiunii. S'auși vëndut mai toțe.

Cu acesta impresiune pornirăm să vedem noul edificiu monumental al capitalei, palatul Ateneului Român. Una din podóbele Bucureștilor, palatul acesta se înalță falnic, pe piața Episcopiei de lângă Calea Victoriei. Înființarea lui se datoreșe inițiativei particulare. Un cerc de bărbați de litere și ómeni de bine, în frunte cu neobositul C. Esarcu, cari constituiau grupul cultural »Ateneul Român« și cari țineau conferințe literare într'un local dela respântia Cișmejiului, primise convingerea că ar fi bine, decât grupul ar avé un anume local al seu, mai spacios și mai corespondător scopurilor sale. Necesitatea recunoscută, dl Esarcu porni o mișcare cu intențiunea d'a creá pe cale socială un palat. Ideea părú pre îndrăznită, căci în România se așteptă ca statul să facă toate. Inse inițiatorul stărui ađi, stărui mâne și stărui necontentit. Se făcură subscrieri benevole, se arangia o loterie anume; capitala dărui fondul, cu fundamentul cu tot început pentr'un cerc, și astăđi noul edificiu e gata și este o fală a bucureștenilor. Deschiderea conferințelor s'a făcut tocmai în đilele acelea, ér deschiderea solemnă are să se facă la tómnă.

Ce e dreptul, inițiativa particulară n'a putut s'adune suma totă; dar în sférșit a vinit și statul și — ș-a făcut datoria.

Locul este cât se póte de bine ales, căci e pe strada de frunte, Calea Victoriei, cu toate aceste e

scutit de sgomot, fiind că înaintea lui se 'ntinde o grădină publică.

Fațada imponentă, cu columnele sale urieșe, se impune vederii. Intregul are forma unui cerc, deasupra căruia strălucește o cupolă admirabilă.

Partea de jos are la mijloc un vestibul majestuos, cu un plafond zugrăvit și aurit strălucit; de ambele părți se află niște sale, menite pentru bibliotecă și expoziții artistice. În vestibul sînt câteva statue și buste, opere de-a lui Valdubea și Georgescu. În salele din dreapta s'a ținut în érna trecută expoziția de bele-arte, din cari s'au ales apoi cele pentru expoziția din Paris.

Operele unei pleiade de pictori români se aflau animate pe părăți. G. D. Mirea, pe care-l cunoșteam mai de mult, a probat și cu asta ocaziune, că este cel mai bun portretist; Eugeniu Voinescu, fostul consul din Budapesta al României și ginerele poetului Sion, cultivă un gen nou la noi, marinele, adeca tablouri de mare, pe cari ni le înțășeză într'un mod fin și transparent, de multă valoare; Grigorescu, unul din vechii artiști, s'a prezentat cu multe feluri de tablouri; Stăncescu n'a lucrat mult, înse are câteva opere de artă; Henția, care a făcut »Intrarea lui Traian în Sarmiseghetusa« n'a lipsit nici de-aici; dna Emilia Mureșan-Popovici (din Brașov) s'a prezentat prin câteva aquarelle. Au mai spus și alții, mulți, mai cu sémă tineri, între cari am văduț și câteva nume femeiești, dar nefăcându-mi notițe, nu mai țin minte numele lor.

Dintre sculptori amintesc numai pe Valdubea și Georgescu, dintre cari cel dintău promise mai mult...

Petrecurăm timp îndelung în acésta expoziție și priviam cu plăcere operele de artă din giurul meu, căci vedeam ivindu-se o mulțime de talente artistice, cari au să facă gloria nămului român.

Apoi urcarăm în etagiu și vizitarăm splendidă sală rotundă, care ocupă aprópe tótă partea deasupra a edificiului. Sala acésta e decórea de frunte a palatului. Impodobită c'un luc, dóră și pré mare încât priveșce plafondul, ea este menită pentru conferințe literare și concerte. Spre scopul acesta are o scenă mare, în fața căreia se înșiră fotelele pentru publicul ascultător. Pentru regele, regina și curtea lor, fireșce, s'a rezervat un loc anume, vis-à-vis de scenă, numai intrarea la logia regală nu e tocmai potrivită! Pe părăți mai au să vie niște frescouri, cari se vor face mai târdu.

Văduend atâtea frumuseți, se 'nțelege că simțiam dorul și datoria să vădu și pe bărbatul, dl Esarcu, la a cărui stăruință s'a făcut tóte acestea. Inse, durere, nu-l găsi acasă.

Membri Ateneului chiar îi pregătiau o ovațiune, care se și execută în duminica viitoare, când eu nu mai eram la București. Îi făcură bustul, care se desvėli cu solemnitate la începutul conferinței literare din 26 martie (7 aprilie), în presința unui public numeros, în frunte cu regele și regina. Colegul seu, dl V. A. Urechia ținú discursul ocașional, care începú cu aceste cuvinte:

»Ai probat ce póte o voință devotată unei idei. În mijlocul invėluirilor nóstre dălnice, tu n'ai trăit în ultimii timp, decăt pentru opera întreprinsă: Palatul Ateneului Român. Pentru dănsul ai muncit, pentru dănsul ai cugetat încă în prima dăi a înființării în București a Societății Ateneului.

»Noi, colegii tei, din acésta societate, te-am admirat și te iubim. Pentru ca imaginea ta, vie în inima nóstră, să remăie tot așa de vie și pentru generațiunile viitoare, noi donăm noului nostru palat, bustul teu în bronz, datorit statuarului Hegel din Paris.«

Cu cele mai plăcute impresiuni părăsi Ateneul Român, de unde mi-adusei atâte suveniru neuitate.

Séra o petrecui la Teatrul Național. Doriam să vădu ș-aicea progresul. S'a jucat »Mândrie și amor,« piesă ce vădusem în acelaș teatru și înainte cu patru ani. Atunci aceea eră podóba repertoriului. Se vede că ș-acuma tot aceea se jócă. Care va să dăcă: nici un progres.

Ba. Am aflat și progres. În jocul artiștilor. Dna Aristița Romanescu că Claire a fost completă cu desvėșire. Ca dicțiune, ca joc, ca atitudine a fost de-o potrivă admirabilă. Dl Manolescu (Filip Derblay) mi s'a părăut și mai reușit, decăt atunci.

Iosif Vulcan.

Mitutica.

— Veđi ilustrațiunea din nr. acesta. —

Singura fiică a părinților. Mamă-sa o alintéză, tată-seu o adoră. Tóte voințele ei se implinesc. Vorbă scurtă: ea domneșce 'n casă.

O și imbracă frumos. Găndeșci că-i o păpușe. Toți ómenii stau locului ș-o admiră. Acuma chiar a imbrăcat haină nouă și intră la mamă-sa, să-i mulțămescă.

I. H.

Literatură și arte.

Șciri literare și artistice. Din operele Iuliei Hașdeu în curénd va apăre volumul al doile, care va fi însoțit și de un studiu asupra »Atavismului« de dl Hașdeu. — Dl dr. I. Felix, membru al Academiei Române, a scos de sub tipar la București conferința sa »Despre prevenirea tuberculosei« ținută în séra de 27 aprile an. c.

Regina României Elisabeta a adresat directorului dela »Revue felibréenne« următórea scrisóre: Domnule, Am citit c'o vie emoțiune paginile ce mi-au fost dedicate din revista dvóstre. Ele n'au lăcut decăt să reinoiescă părările mele de reu, că n'am putut să fac aripi, pentru a me găsi în mijlocul tuturor acelor poeți atăt de simpatici ș-atăt de plini de căldură! Am fi făcut să reinvie evul mediu fără greutate, pentru că timp nu există. El este o invențiune a nóstră,ăștia efemeri oțeliți, cari trecem peste apă, creduend că trecem malul. Din punctul de vedere al lui Archimede, nu e nici timp, nici spațiu și nu e vórbă decăt d'o órecare doză de imaginație pentru a fi fost pretutindenii. Am fost printre dvóstre cu tot sufletul. Numai acei cari au inventat sėrmănele regine nu înțeleg pe Archimede! Ei au luat bucăți de creióne roșii și au stricat globul prin tot felul de linii pe cari le-au numit frontiere, limite, margini, tóte cuvinte fantastice, cari nu există pentru poet! Dar pentru regine! Écă pentru ce nu voesc să fiu regină decăt a unei republice. Așteptând acésta dăi fericită, primiți mulțămirile mele, rugându-ve a simți emoțiunea vocii mele prin aceste linii reci și neindestulătóre.« (ss) Elisabeta.

Literatură franceză. Victor Duruy, vestitul istoric francez a obținut premiul cel mare Jean Raynaud, de 10,000 lei pentru istoria sa asupra Grecilor. — Anatole France, nuvelistul, a căpėtat un premiu de 6000 lei pentru opere literare.

Monumentul lui Grilparzer. Inaugurarea monumentului ridicat în memoria scriitorului vienez Grilparzer s'a serbătorit la Viena cu cea mai mare pompă. Monumentul este ridicat în grădina poporală și la au-

gurare a luat parte curtea imperială, într-o aristocrație și burghezie a capitalei Austriei. E interesantă impregiurarea că Grilparzer face parte dintre acei autori, care cât a trăit, a suferit cea mai mare miserie, a trăit necunoscut, impoporal chiar în restul cerc de cunoștință și cu toate că era învățat și spiritual, nu a putut să-și ajungă nici acel modest vis d'a fi un simplu bibliotecar la curte, — și abia după ce a murit, i s'au recunoscut meritele. El s'a născut d'altfel la Viena în 1791 și a fost un distins scriitor de drame. »Safo« și »Medea« sunt piese ce se cunosc și joca pretutindeni. Statua care i s'a ridicat a costat 106 mii floreni. El a murit înainte de asta cu 17 ani și la sfârșitul vieții sale totuși s'a putut bucura de atâta că monarchul și cercurile literare i-au recunoscut meritele și a fost decorat chiar, lucru rar în Austria.

Posta Română, diarul redactat și editat de dl Theodor Alexi în Brașov, care a apărut de două ori pe săptămână cu un preț bagatel, a încetat să iasă, din cauza că »abonații« nu și-au plătit abonamentele. Este la noi o sémă de oameni, cari sânt de părerea, că-i cuviincios a primi regulat o fôie, fără ca să răspundă abonamentul.

Reviste noue. *Aurora Electrică* va fi numele unei reviste, care va apăre în curând la București și se va ocupa specialmente cu chestiunile electrice, privitoare la telegrafia. Comitetul de redacțiune se compune din câțiva tineri funcționari inteligenți dela direcția generală a telegrafelor și poștelor. — *Medicina Poporală*, e alta revistă nouă, cu un suplement de »Medicină Legală« și a început să apară la Brăila sub direcțiunea dlui dr. A. Grün; pân' acuma a eșit 12 numere și fascicule, tratând în mod poporal și pe larg toate ramurile medicinei. — *Comóra Literară*, redactată de mai mulți studenți, a eșit la București.

Diare noue. *Diare politic pentru Bucovina*. La 1 iulie st. n. va apăre un diare român intitulat »Progressul.« Diarul va fi în forma și mărimea diarului »Neue Freie Presse.« Comitetul de redacție al acestei foi se va compune din dnii Eudoxiu Hurmuzachi, baron Stârcea, cavalier de Flondor etc., români din Bucovina și membri ai Reichstagului din Viena. Mai mulți tineri diariști din România au fost angajați ca redactori ai acestei foi. — *Tribuna Democratică* va fi numele unui diare politic, care va apăre țilele acestea la Iași, sub direcțiunea dlui Al. Giurcănean.

Teatru și musică.

Știri teatrale și musicale. Dl M. Millo a dat sâmbătă la 13/25 maiu o reprezentație extraordinară la București în teatrul Dacia, jucându-se comedia sa intitulată »Urdu Belea.« — Dl Iulian, escelentul comic dela Teatrul Național din București, a plecat cu o trupă prin țeră; primul oraș unde a început să dea reprezentațiuni e Galați. Păcat că nu vine și dincoți de Carpați! — Dl T. Aslan se dice că va fi numit director de scenă al Teatrului Național. — Dra Iulia Cocorescu a dat la 13/25 maiu o serată musicală și dramatică la București, în sala Ateneului, cu concursul mai multor dômne și domni, jucând și o comedie în limba franceză. — Dna Margareta Jecu, a sosit la București pentru a da țilele acestea un concert, al cărui venit să fie în beneficiul comitetului național pentru participarea României la expoziția din Paris. — Dșora Lucreția Stefanescu a izbutit bine în concertul ce a dat de curând la Ateneul din București; vocea a mai câștigat ceva de anul trecut, dar studiul trebuie s'o mai mlădieze mult. — Dl Halistroom, compositor de musică suedez, autorul partițiu-

nei musicale a unei opere scrisă de regina României, se află de câțva timp în București, de unde va plecă la Constantinopole.

Teatrul Național din București. Cetim în »Românul«: După cât aflăm, noul director general al teatrelor, ar fi avut o sonsfătuire cu dl ministru de instrucțiune publică, în privința numirii unei comisiuni, care să aibă misiunea de a elaboră un nou proiect, pentru reorganizarea Teatrului Național.

La concertul conservatorului din Budapesta dat în sala redutei la 26 a lunei curente s'au distins cu deosebire, scriu jurnalele de acolo, doue pianiste: Drele Gortzak și Alma de Dunca-Schiau. Ca eevalități principale ale junei române se notază un son môle și dulce, o puritate deseversită și mult simțiment musical. Tôte autoritățile musicale prezente, în frunte cu directorul conservatorului și Hubay au felicitat pe dra Alma de Dunca-Schiau pentru modul seu inteligent d'a interpreta pe Beethoven și au declarat-o de un adevărat talent. Dăcă dra Alma de Dunca-Schiau va urmă, cum a început, talentul seu dezvoltându-se cu elatea, vom avé în dânsa o artistă remarcabilă. Acesta este pronosticul cunosctorilor cari au aușit-o. Astfel dorim și noi să fie pentru onôrea și bucuria românilor!

Corul plugarilor români din Moșnița a dat în 18/30 maiu adevă în sêra »Innălțării Domnului« când se ținu și obișnuita rugă, un concert cu următorul program: Deschiderea concertului prin o vorbire din partea presidentului corului. Motto: »Unde-i unul nu-i putere«, cvartet. »Tatarul« cvartet. »Moș Martin« poezie de Iulian Grozescu, declamată de coristul Vichenție Crișmar. »Spiritul«, cvartet. »Cucuruzul«, de V. Humpel, cvartet. »Florea lui Petac«, poezie de Iulian Grozescu, declamată de coristul Vasilie Crișmar. »Junimea Parisiană«, cvartet. »Un dialog«, s'a declamat de prunci școlari. »Sus opincă«, de I. Vidu, cvartet. »Mulți ani«, cvartet. Tôte piesele se esecutară sub conducerea dirigintului corist Martin Stancu din Ohaba-Forgaciu, instructorul corului. După producțiune urmă danț.

Sarah Bernhardt, bunioă. Din Paris se scrie, că în una din serile din săptămâna trecută distinsa artistă tocmai atunci jucă pe scena teatrului »Variétés« rolul Margaretei Gauthier, când i se anunță că nevêsta fiului ei Moriț, (răscută principesă de Iablonovska) a născut o fată. D'atunci renumita tragediană pare a neglijiă chiar teatrul și stă mai mult lângă lăganul nepôtei sale.

Piesă musicală nouă. A apărut »Elena«, romanță, cuvinte de dl C. I. Lupu, musică de dl V. Lucio. Editura librăriei M. Luis, Focșani. Se găseșce de vênzare la tôte librăriile din țeră. Preț 1 leu 50 bani.

Ce e nou?

Hymen. Dl Vasilie Varju, absolvent de teologie în diecesa Lugoș și actualmente învățator în Cenadul-sêrbesc, la 6 maiu s'a logodit cu dșora Silvia Maior, în Șeitin. — Dl Filip Vuia, ales preot în Brestovaț, la 2 iunie n. se va cunună cu dșora Georgina Chevereșan în Semeac.

Știri personale. Dl Samuil Poruțiu, consiliar la ministerul de interne, s'a pus în pensie. — Dl dr. George Maior, profesor de agricultură la școla dela Ferestreu de lângă București, face cu 17 elevi ai sei excursiune de studiu prin Ardeal. — Dl Victor Marcovitch din Orăștie a fost promovat de universitatea din Graț la gradul de dr. în medicină. — Dl dr. Lazar Petco, pân' acuma avocat în Deva, și-a mutat cancelăria la Arad.

Biserică și școlă. *Maj. Sa împăratul și regele* a dăruit 100 fl. pentru biserica și școlă gr. c. din Giula, 250 fl. pentru edificarea bisericii gr. c. din Bărzova, 100 fl. pentru edificarea bisericii gr. c. din **Neț în comitatul Bistrița-Năsăud.** — *Esc. Sa dr. Silvestru Morariu*, arhiepiscopul și mitropolitul Bucovinei, se află în prezent la Viena, unde pune la cele mai multe chestiuni importante ce privesc biserica ortodoxă din Bucovina. — *Membrii despărțământului Seliște* al reuniunii învățătorilor gr. or. din districtul Sibiiu vor ține ședință la 29 maiu (10 iunie) în școlă din Seliște, sub presiul protopresbiterului dr. Nic. Maier, secretar Nic. Neamțu. — *Conferința preoțească în Maramureș* s'a ținut în parochia Brebu, la care au luat preoții din districtul Mara, sub presiul protopopului și administratorului vicarial Titu Budu. La liturghie a predicat Ioan Ivașco, în conferința Grigorie Ivașco a cetit lucrarea sa despre cultul sântilor. S'a presintat istoria comunei Vad și Brebu, care s'a dat spre examinare unei comisuni. Preotul Petru Salca a promis că va face istoria comunei Giulești. S'a decis ca să se creeze un fond pentru înfrumșetarea bisericelor din Maramureș. Viitorea adunare se va ține în Giulești. Pretotindeni se țin adunări preoțești și învățătoresci, numai dieceșa Orădii-mari dörme.

„Albina“ pentru creșterea fetelor. Direcțiunea institutului de credit și economii »Albina« din Sibiiu a înștiințat comitetul Asociațiunii transilvane, că adunarea generală a numitului institut, ținută la 29 martie a. c., a votat din suma destinată spre scopuri de binefacere: 500 fl. pentru trebuințele curente ale școlii »Asociațiunii«, apoi 500 fl. cu scop, ca din acele să se creeze 10 stipendii à 50 fl. pe anul scolaric 1889/90 pentru copile de părinți mai săraci, care vor fi primite în internatul institutului »Asociațiunii.« Condițiunile concursului le va pute stabili comitetul Asociațiunii fără vre-o restrângere, deöre-ce institutul »Albina« nu-ș rezervă nici un drept. Intręga sumă dăruită de 1000 fl. s'a transpus în contul curent al Asociațiunii. Comitetul a luat act cu mulțămită. În scop de a se pute face la timp conferirea stipendiilor, secretariatul fu însărcinat de a pregăti până la procsima ședință a comitetului un proiect de concurs.

Asociațiunea transilvană. *Despărțământul S. Reghin* va ține adunarea sa generală în 11 iunie n. în comuna Idicel, sub presiul dlui director Patriciu P. Barbu, cassar dr. Ales. Todea.

Conferințe literare. *Dl Gr. Tocilescu* a ținut duminică la 14/26 maiu la Ateneul Român din București o conferință despre Tomi (Constanța) în epoca greco-romană. — *Academia ortodoxă din Cernăuți* ș-a ținut conferința solemnă la 5/17 maiu, luând parte public numeros, în funte cu *Esc. Sa br. Pino* și arhimandriții Ciupercovici, Calinescu și Cozub.

Maialuri. *La Năsăud* junimea dela gimnasiu va ține la 1 iunie n. maial în »Castru« eventual în otelul Rahova. — *Școlile române din Seliște* au anunțat maial pe joia trecută; decă inse timpul n'a fost favorabil, s'a amănat pe mâne duminică.

Asociațiunea națională din Arad pentru cultura poporului român ș-a ținut adunarea generală la 29 aprilie. Cu ocașiunea aceea biuroul s'a compus astfel: președinte al adunării generale pe noul period de 3 ani dl episcop Ioan Mețianu; vice-președinte I. Sigismund Popovici, președ. trib. din Solnoc, care de atunci a și murit; vice-președ. II Ieroteiu Beleş, vicar episcopesc în Oradea-mare; ér notari: Dr. G. Plopu și dr. I. Trailescu. S'a cetit apoi raportul general al direcțiunii, din care se vede, că asociațiunea a numărat în anul trecut 71 membri ordinari, 19 fondatori, și a dispus de o avere de 2404 fl. 27 cr.

S'a dat absolutor direcțiunii alese în adunarea generală din anul trecut și s'a constituit pe anul 1889/90 în următorul mod: Director primar: dl Ioan Beleş; director secundar: Vasilie Mangra; fise: Aureliu Suciu; perceptor: Lazar Tescula; esactor: Iosif Moldovan; bibliotecar: dr. Ioan Trailescu; econom: Ilie Dogariu; notar: dr. Traian Putici. Membri în direcțiune: Augustin Hamsea, Moise Bocșianu, dr. Nicolae Oncu, dr. Petru Pipoș, dr. G. Plopu, Petru Truția, dr. Iuliu Bonciu, Teodor Ceontea, Ignatie Papp, George Purcar, Romul Giorogar, Iosif Grădinar.

Șoiri militare. La 1 maiu au fost înaintați și următorii: La rangul de major căpitanul de cl. I Emil Nestor dela reg. 83; căpitanul cl. II din statul major Ludovic Csatt de Kozmatelke la rangul de căpitan cl. I; căpitanii de cl. II: Ciriac Bacila dela reg. 50, Vasilie Literat dela reg. 85, George Popovici dela reg. 62 și Francisc Pavelea dela reg. 28 au avansat la rangul de capitani cl. I; la rangul de căpitanii cl. II au avansat locotenenții: Alesandru Russu dela reg. 43, Ilie Nedelcu dela reg. 63 și Ioan Săgăican dela reg. 31; la rangul de locotenenți au înaintat sublocotenenții: August Toma dela reg. 11, Ioan Gaal dela reg. 85, Nicolae Popovici dela reg. 41, Iuliu Bals dela reg. 65 și **Victor Petri** dela reg. 56. Sublocotenenți s'au făcut cadeții: Benedict Plesnicar la reg. 53, Iosif Russ la reg. 65, Otto Demianu la reg. 39. La trupele de vânători a înaintat căpitanul de cl. II Ioan Popletsan la rangul de căpitan cl. I la batl. 28; ér la artilerie a avansat la rangul de locotenent sublocotenentul Emil Stefanescu. La regimentul bucovinean nr. 41 staționat la Cernăuți dintre români au avansat ca locotenent: sublocotenentul Nicolau Popovici, sublocotenenți cadeții Ioan Strisica și Ilie Csacsin; la corpul gendarmeriei căpitan cl. II locotenentul George de Catargiu; la trupa teritorială căpitan cl. a doua locotenentul Ilie Cernăuțan.

Institut de credit la sate. În timpul din urmă instituttele de credit și economii s'au înmulțit la noi români; mai tôte inse s'au făcut la orașe, cu acționari mai cu sémă din clasa inteligentă. Numai la Seini, în comitatul Sătmar, s'a fondat un mic institut cu concursul poporului și cu totul pentru popor. Esemplul dat acolo de zelosul protopop Berinde, a fost imitat de preotul Nicolau Lupan din Chiuzbaia, tot în Sătmar, care a înființat cu poporeniile sei un »Perșeu« pe acții cu preț de 5 fl. prin depuneri de minimum 10 cr. Institutul acesta a și început să progreseze, avënd în anul al doile un profit curat de 140 fl. 4 cr. Este fôrte de dörit ca conducătorii poporului dela sate să înființeze pretotindenea asemenea înșofiri.

Dumas despre amor. Dl Alesandru Dumas în prefața ce-a scris la cartea dlui Guillemot întitulată »Letres d'un amant« și care a apărut de curënd la Paris, vorbind despre amor, dice: Idealul depinde totdeuna de formă și putere. Și acesta este slăbi-ciunea dragostei omenești. Credem că amorul nostru va ține pe vecie, ca iubirea ddeirii, și cu tôte acestea în mare parte amorul nostru este legat de formă și culóre. Greșela celor amoresați, — și această greșelă aduce după sine în totdeuna aceleași urmări — este că ființei pe care o iubesc îi atribue totdeuna calități sufletești superiöre pe care nu le are. Tôte aceste calități frumöse, abstracțiä făcënd de casul între căsătoriți, unde interese mai inalte jöcă rol, dispar cu timpul. De câte ori nu vedem că dispäre și cel mai înfocat amor și cum dragostea ce odată a fost dintre cele mai sincere, se transformă d'odată în indiferentism ori milă. Cu alte cuvinte amorul este ceva curat material, acesta este adevêrul adevêrurilor. Amorul născëndu-se din bogăția globulelor în

sânge și a desvoltării muschilor, urmăzând și este legat de sôrta acestor : se nașce și môle d'odată cu ele... Se înțelege că ômenii cari nu iubesc, nu se sinucid d'aceea, dar sigur că toți acei cari s'au sinucis, n'au mai iubit pe nimeni.*

Archiducesa Stefanla, vëduva decedatului archiduce Rudolf ș-a serbat la 21 ale trecutei a 25-a aniversare a nașcerii sale. In toți anii cu acestă ocașiă se făceau serbări la curte, anul acesta inse din cauza doliului dënșă n'a primit decât pe fiică-sa care a venit ș-a felicitat-o, aducându-i tot-odată și un mare buchet de flori. Numai a două-di dënșă a primit apoi și pe socrul ei, pe împëratul Francisc Iosif care a venit la Laxemburg a o felicită și a stat apoi la ea la mesă.

Școala de cadeți din Sibiu. Comanda c. r. a institutului de cadeți din Sibiu anunță, că pentru viitorul an școlastic se vor primi in institut 50 de frecventanți. Cererile de primire au să se facă până la 25 iulie a. c., cererile mai târziu intrate nu se vor luă in considerare. Broșuri asupra organizației și condițiunilor de primire in acestă școlă se pot cumpăra dela librăria lui W. Seidel din Viena și a lui Schmiedecke din Sibiu cu 20 cr.

O păreche bătrână. In comuna Hărlău județul Botoșani, in România, muri dïelele trecute bătrânul preot Lupușor, in etate de 116 ani. Tot in acestă dï muri și preotésa lui, de aprôpe 90 de ani. Dënșii cât erau in viêtă, nutriau o vie dorință și se rugau mereu, ca să aibă partea a muri și a fi inmormentați chiar in aceeaș dï. După cât se vede, dorința le fu indeplinită : Preotul muri mai întâi diminëtă ; ș-apoi preotésa, de durere se vede, își dete ultima suflare, chiar peste un cias.

O sărutare prețioasă. Intr'o serbare de binefacere ce s'a dat săptămâna trecută la Viena, la prințesa d'Areberg, un englez archi-milionar a plătit cu suma de doueđeci și patru de mii cinci sute franci permisiunea d'a sărută odată, pe obraz, pe frumoșa marchisă de Pallavicini. De ce nu i-a intins marchisa amândoi obrazii, să o sărute de doue ori, căci atunci beneficiul carității ar fi fost și mai mare !

Un aeronaut cădüt din balon. Un aeronaut german, dl Streik, a fost dïelele trecute victima unui accident la Booneville (Indiana.) Balonul seu s'a spart, tocmai in momentul când eră la o înălțime de 1,200 metri. Dl Streik a cădüt la pământ și a murit îndată. Nevêsta lui, care l'a vëđut cădënd, a inebunit de spaimă și durere.

Rectificări la cronica din nr. trecut pag. 237 : colóna II, rëndul 31 : in loc de »Dna Théozin vëđut, — dna Théo. Am vëđut« ... și rëndul 38 : in loc de »ce gust in costumurile, — ce gust in contorsiunile de figură,« etc.

Necrológe. *Gavril Selceleanu*, căpitan c. r., un brav fiu al națiunii, fratele atât de curënd repozatului avocat dr. Dimitrie Selceleanu, a incetat din viêtă la Caransebeș, in 18/30 maiu, in etate de 41 ani. — *Partenie Rațiu* de Nagylak, proprietar in Turda, a murit la 24 maiu, in etate de 59 ani. — *Radu G. Ballas*, funcționar al institutului de credit și economii »Albina« din Sibiu, a repozat acolo la 16/28 maiu in etate de 38 ani. — *Pentru Mircea B. Stanescu* fost avocat și fruntaș in Arad, s'a ținut la 18/30 maiu parastas solemn in biserica gr. or. din Berza, comitatul Arad. — *Enric Winterhalter*, vechiu colaborator al »Românului«, care in timpul din urmă a scris din Viena, sub pseudonimul »Contimporanul« a mörit in etate de 81 ani.

Călındarul săptămânei.

Đua sept.	Călındarul vechiu	Calind. nou	Sórele
Dumineca	SS. Părinți Ev. dela Ioan c. 17, glas 6, a inv. 10.	res	ap.
Duminecă	21 † Const. și Elena	2 Erasmus	4 7 749
Luni	22 Cuv. Vasiliscu	3 Clotildis	4 6 750
Mărți	23 Par. Michail	4 Quirinus	4 5 751
Mercuri	24 Par. Simeon	5 Bonifacius	4 4 752
Joi	25 † Aflarea c. I. Bot.	6 Norbert	4 4 753
Vineri	26 S Apost Carp	7 Lucreția	4 3 754
Sămbătă	27 Mart. Therapont	8 Medard	4 3 755

Deschiderea Stănei-de-vale.

Am onórea să nșciințez onorabilul public, că la 1 iunie n. am deschis localul de cură climatică

STĂNA - DE - VALE

infiintată abiă inainte cu 5 ani prin generositatea marinimósă a Il. Sale dlui episcop gr. c. de Oradea-mare Mihail Pavel.

Acest local de cură climatică, coróna comitatului Biharia și a munților bihăreni, prin frumusețea sa frapantă și prin poziția sa romantică, dar mai cu sémă din punct de vedere sanitar fiind fôrte potrivit, a și inceput a fi frecventat de lume multă, încât numărul ôșpeților in anul trecut s'a urcat la 500. Acuma are 50 de odăi pentru ôșpeți, restaurațiune spaciósă și frumósă, sală de dans mare și separată, clădire de băi și o biserică fôrte frumoșică ; edificile se tot sporesc, construite in stil elvețian. Stăna-de-vale e situată in partea cea mai inaltă a munților bihăreni, in valea încântătoare a unui brădet estins și in privința ieftinătății abiă are păreche. Dela 1 iulie o musică stabilă va delectă publicul. Spre scopul acesta am angajat banda de lăutari țigani a lui Alesandru Varga din Oradea-mare. Provisiunea intrégă, computându-se și odaia și musica, pe 24 ore, de personă, nu costă mai mult de 2 fl. Cea din urmă stațiune de cale ferată și telegraf e la Beinș și călătorii pentru Stăna-de-vale au. pe calea feretă favorul unui scăđământ de 33 percente al tacsei. Din Beinș comunică in tóte dïele la băi birje și poșta. La cerere dau cu plăcere desluciri speciale numai decât. Asigurând onorabilul public de prețuri moderate, de mănćări și beuturi escelente și de serviciu prompt, i cer spriginul și remăr — serv plecat.

Emeric Nyilas

(1—2)

arendașul Stănei-de-vale, in Beinș

Un candidat de avocat

care șcie româneșce și e capabil să conducă ênsuș o cancelărie, se póte aplică numai decât in cancelăria mea.

Condițiunile se pot află și la secretarul camerei advocațiale din Oradea-mare.

Ofertele sânt a se trimite la adresa mea in Lugoš.

Árpád Sulyok

3—3

advocat, fisc comitatens.